

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se

Södertörns högskolas yttrande om Redovisning av uppdrag om ett nationellt professionsprogram (U2024/01380)

Sammanfattning

Södertörns högskola ser mycket positivt på att ett nationellt professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare inom skolväsendet inrättas (NPP). En nationell struktur för kompetensutveckling och ett nationellt meriteringssystem har stora möjligheter att stärka dessa yrkesgruppers attraktivitet och kompetens, samt att höja kvaliteten i svensk förskola och skola.

Lärosätet stödjer således den övergripande intentionen i utredningens förslag. Vi vill som remissinstans samtidigt lyfta fram några saker där tillägg, justeringar och/eller förtydliganden vore önskvärda.

Kommentarer

Angående det nationella professionsprogrammet och den tidigare införda karriärstegsreformen:

Kommentar: Karriärstegsreformen som infördes 2013 syftade till, i likhet med de inom NPP föreslagna meriteringsnivåerna, att öka läraryrkets attraktionskraft. Enligt utredningen ska karriärstegsreformen "kopplas till det nationella meriteringssystemet så att endast lärare som meriterat sig kan utses till förstelärare eller lektor med stöd av statsbidrag" (s. 83). Den säger vidare att "ett krav för att få statsbidrag är att de lärare som huvudmannen utser till förstelärare är lärare som har fått ett beslut om meritering och att de lärare som huvudmannen utser till lektor är lärare som har fått ett beslut om meriteringsnivå som förutsätter en examen på forskarnivå" (s. 108).

Utredningen saknar emellertid tydlighet, anser vi, hur redan verksamma förstelärare och lektorer i skolan (utsedda genom karriärstegsreformen) kommer att kunna erhålla ovan nämnda "beslut om meritering" liksom huruvida statsbidraget för förstelärare och lektorer kommer att avskaffas eller finnas kvar.

Utredningen saknar även tydlig motivering till varför akademiska meriter utöver den ordinarie utbildningen - men genomförda före anställning som lärare - inte är möjliga att tillgodoräkna inom ramen för NPP, något som vi ser som önskvärt.

Angående huvudområden:

Kommentar: Utredningen anger vissa huvudområden, vilka har ingått i den behörighetsgivande utbildningen, som särskilt viktiga meriteringsgrunder för NPP (s. 57; 67; 77-78). I realiteten uppvisar dessa huvudområden dock stor variation beroende på *när* förskolläraren respektive läraren fick sin utbildning, enligt vilken förordning, samt *var*, dvs. vid vilket lärosäte. De uppräknade huvudområdena (ibid.) kan därför inte betraktas som en uttömmande lista på relevanta huvudområden, anser vi. Samma huvudområdesbenämning kan dessutom ha olika inriktning vid olika lärosäten. Ett sätt att undgå denna svårighet, som också är problematisk när det gäller behörighet till forskarutbildning, vore att utbildning inom NPP gavs ett särskilt huvudområde, gemensamt för alla inblandade lärosäten.

Angående de tre meriteringsnivåerna:

Kommentar: Lärosätet anser att meriteringssystemets robusthet och legitimitet skulle stärkas om de tre nivåerna kopplades ihop på ett tydligare sätt. Motiven är i dagsläget svaga till hur nivå tre (3) ska kunna erhållas utan att ha uppfyllt kraven för nivå två (2). Vidare är det en svaghet att erhållandet av kravnivå två (2) inte medför att kraven för behörighet till forskarutbildning, på nivå tre (3), behöver vara uppfyllt. Till exempel förefaller en förskollärare eller en grundlärare mot fritidshem inte kunna meritera sig till nivå 3 inom det föreslagna systemet eftersom de saknar en utbildning på avancerad nivå.

Angående den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU):

Kommentar: Att ta emot VFU-studenter i skolan framhålls ofta som något värdefullt såväl för att bidra till skolutveckling som för att bidra till lärares professionsutveckling. Det är därför en brist i föreliggande förslag att kompetens i att handleda studenter inom VFU (dvs. att ha genomgått handledarutbildning) inte tycks beaktas som meriterande inom ramen för professionsprogrammet. Lärosätet anser att det borde räknas som meriterande inom det nationella professionsprogrammet att ha genomgått en handledarutbildning för lärarstudenter (Vfu-handledning).

Angående samarbetsstrukturen mellan Statens Skolverk, universitet och högskolor:

Kommentar: Föreslagen struktur för samarbete mellan Skolverket, universitet och högskolor samt yrkeshögskolan sägs vara preliminär "och en organisationsmodell att pröva i en inledande fas" (s. 99). Den föreslagna modellens legitimitet kan dock ifrågasättas då det är högst oklart hur myndighetsrepresentanter kommer att utses till de olika grupperingar som föreslås. Likaså är det oklart hur fördelningen av utbildningsuppdrag mellan lärosäten ska gå till, hur samordningen ska hanteras och hur styrning och beslutsfattande om detta ska ske. Enligt föreslagen struktur läggs en mycket stor ansvarsdel på SUHF. Då SUHF är ett intresseförbund för sektorn, ter det sig emellertid både orimligt och olämpligt att en så stor del av ansvaret inom strukturen läggs på denna organisation.

Angående ULF:s roll inom NPP:

Kommentar: Det är positivt att ULF-verksamheten involveras i NPP, men det behöver förtydligas på vilket sätt och vilken typ av aktiviteter inom ULF-verksamheten (som t ex rapporter, publikationer, konferenser) som är meriterande för det nationella professionsprogrammet (NPP).